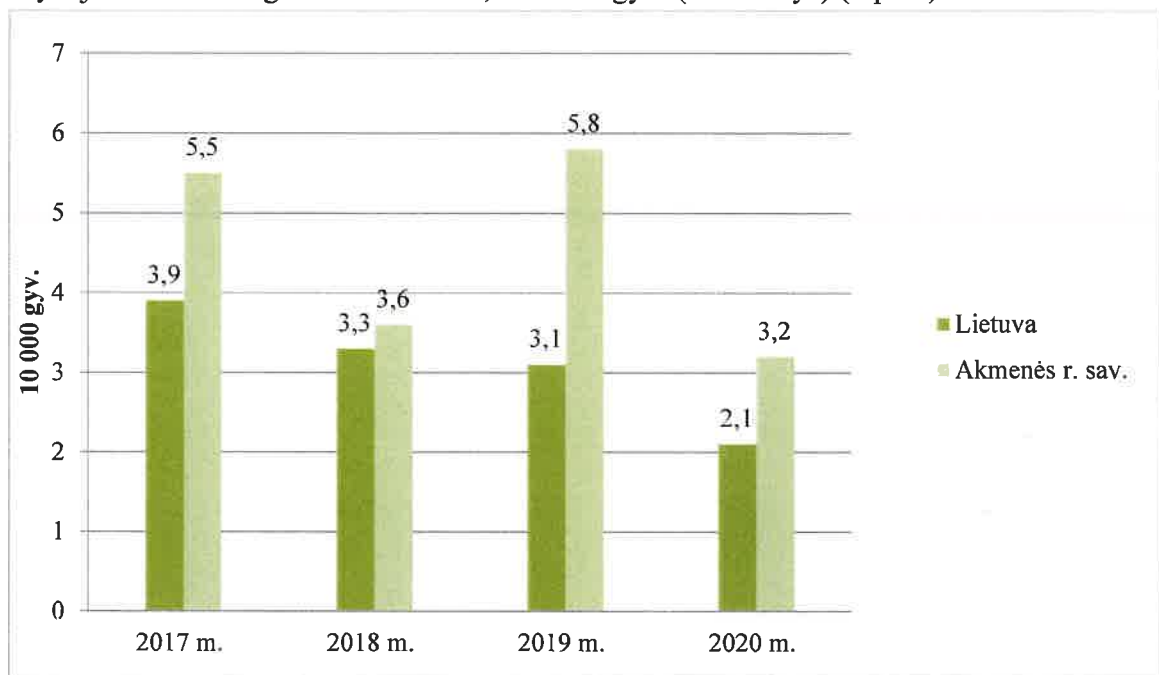

Pasaulinė tuberkuliozės diena 2022

Kiekvienais metais kovo 24 dieną pasaulyje pažymima Pasaulinė kovos su tuberkulioze diena. Būtent šią dieną 1882 metais Robertas Kochas atrado tuberkuliozės sukėlėją – tuberkuliozės mikobakteriją.

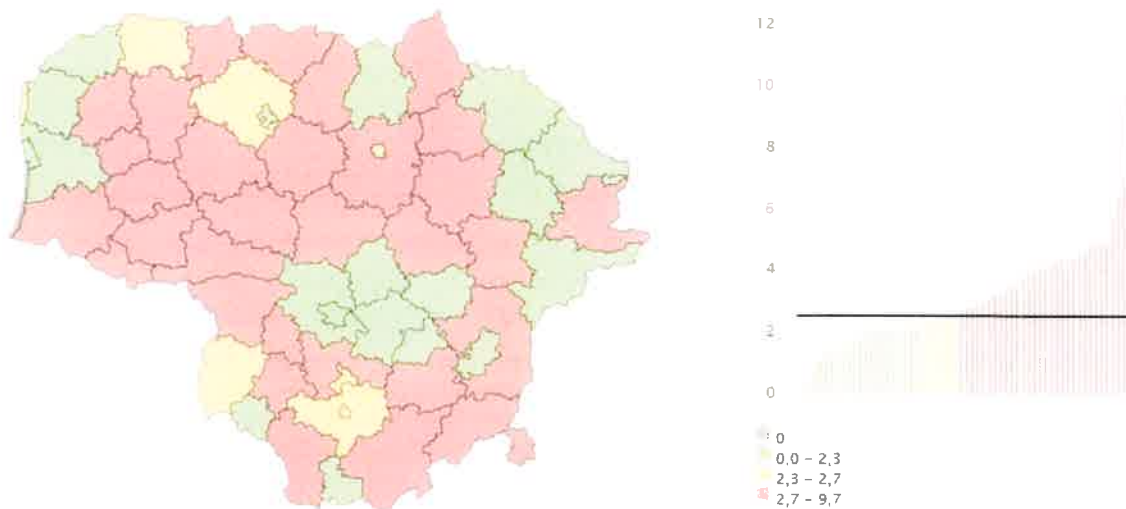
Tuberkuliozė – visuomenei pavojinga infekcija, kadangi tuberkuliozės bakterijos nuo sergančio asmens plinta gana lengvai, be to, valstybei brangiai kainuoja, nes ligoniai ilgai (apie 80 dienų) gydomi specializuotuose tuberkuliozės stacionaruose, ligonių gydymas ir priežiūra užtrunka ilgai (6–24 mėn., o kartais ir ilgiau).

Sergamumas tuberkulioze Lietuvoje 2020 m. buvo 2,1/10 000 gyv. (591 asmuo), 2019 m. – 3,1/10 000 gyv., 2018 m. – 3,3/10 000 gyv., 2017 m. – 3,9/10 000 gyv. Akmenės rajono savivaldybėje 2020 m. sergamumas siekė 3,2/10 000 gyv. (6 asmenys) (1 pav.)

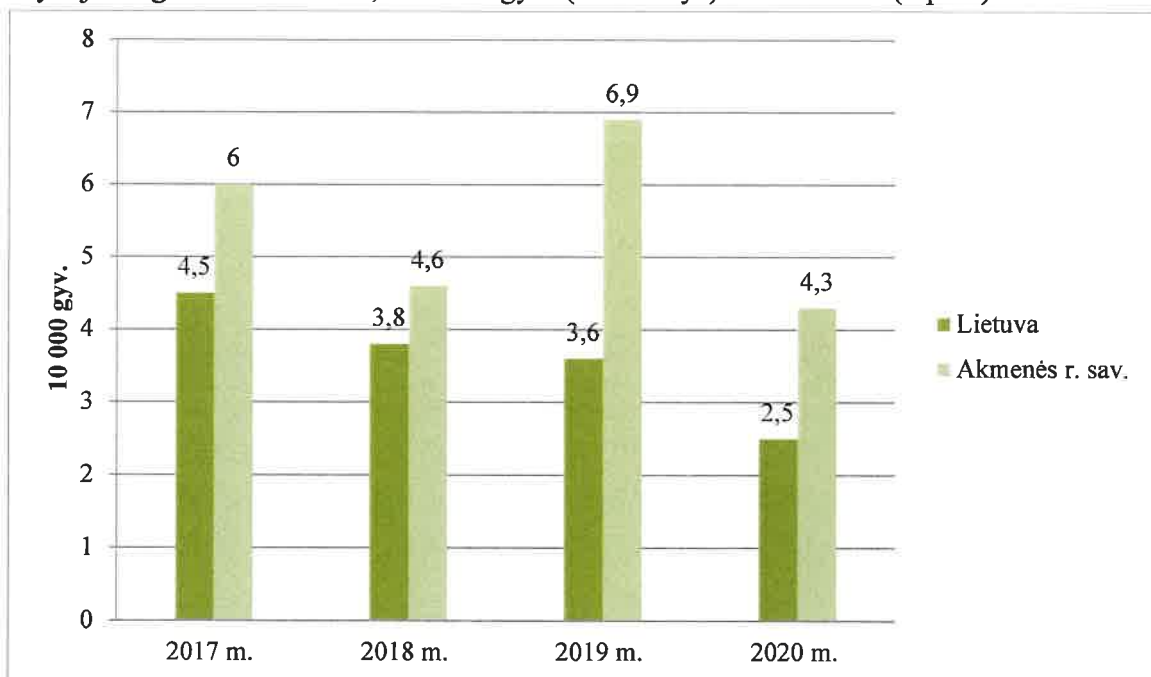
1 pav. Sergamumas tuberkulioze Lietuvoje ir Akmenės r. sav. 2017–2020 metais 10 000 gyv.

Pagėgių r., Rietavo r., Kelmės r., Pakruojo r., Biržų r., Kupiškio r. savivaldybėse gyvenantys Lietuvos gyventojai 2020 m. sirgo tuberkulioze daugiausiai. Neringos savivaldybėje nebuvo fiksuojama susirgimų, mažiausi sergamumo rodikliai fiksuoti Švenčionių r. sav., Visagino r. sav. ir Utenos r. sav. (2 pav.).

2 pav. Sergamumo tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyv. kartograma 2020 m.

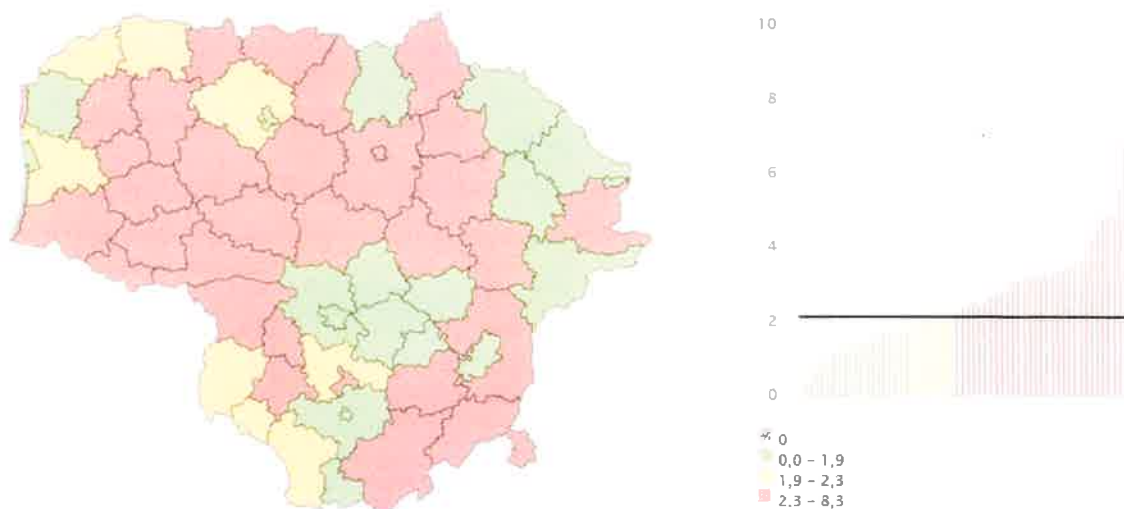
Ekspertų nuomone ir žiniomis, sergamumo tuberkulioze rodiklis metodiškai tiksliau skaičiuojamas įtraukiant ir recidyvus (t. y. atkrytis, ligonis jau buvo išgydytas ir liga naujai atsinaujino, pasikartojimas). Sergamumas (nauji ir recidyvai) tuberkulioze 2020 m. buvo 2,5/10 000 gyv. (688 asmenys). Lietuvoje sergamumas tuberkulioze 2019 m. siekė 3,6/10 000 gyv., 2018 m. – 3,8/10 000 gyv., 2017 m. – 4,5/10 000 gyv. Akmenės rajono savivaldybėje sergamumas siekė 4,3/10 000 gyv. (8 asmenys) 2020 metais (3 pav.).

3 pav. Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) Lietuvoje ir Akmenės r. sav. 2017–2020 metais 10 000 gyv.

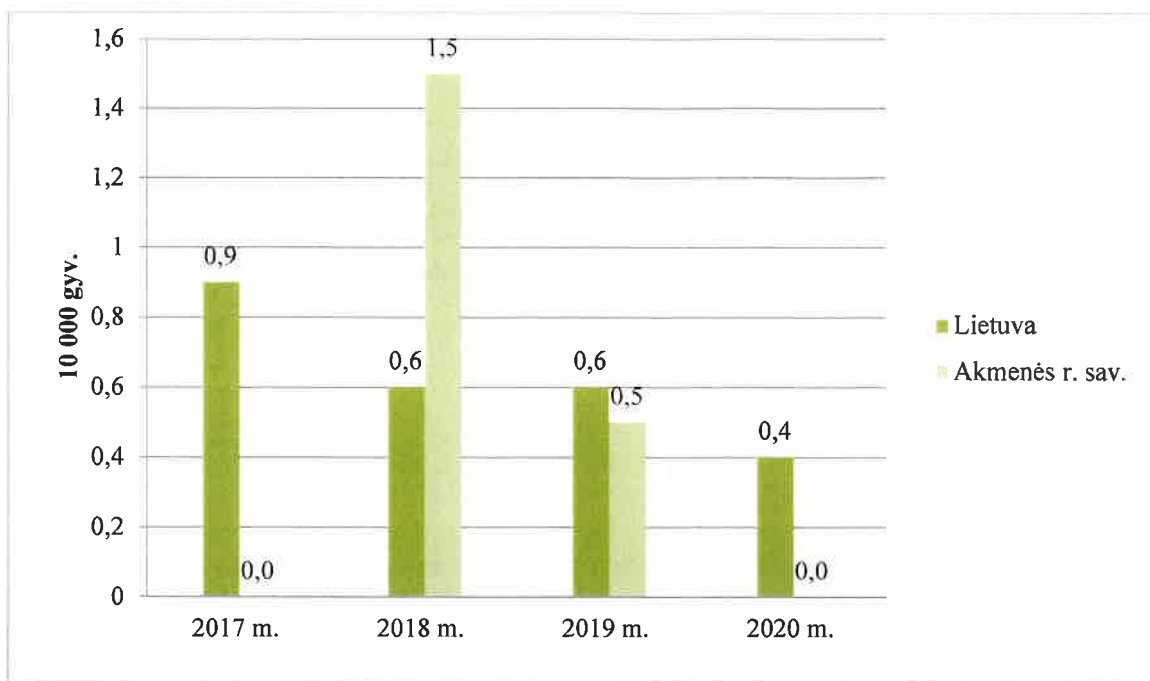
Pagėgių r., Rietavo r., Kelmės r., Biržų r., Pakruojo r., Varėnos r. savivaldybėse gyvenantys Lietuvos gyventojai 2020 m. sirgo tuberkulioze daugiausiai. Neringos

savivaldybėje nebuvo fiksuojama susirgimų, mažiausi sergamumo rodikliai fiksuoti Švenčionių r. sav., Visagino r. sav. (4 pav.)

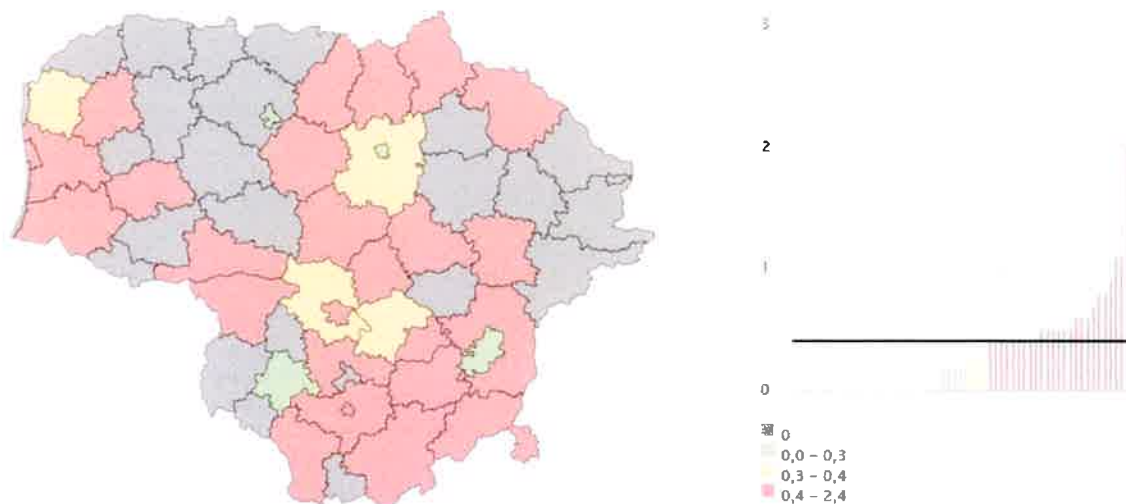

4 pav. Sergamumo tuberkulioze (+ recidyvai) (A15–A19) 100 000 gyv. kartograma 2020 m.

Tuberkuliozė – tai visuomenei pavojinga infekcinė liga. Ypač nerimą kelia atsparių vaistams tuberkuliozės mikobakterijų atvejų gausėjimas. 2020 m. užregistruoti 103 (2019 m. 92) nauji daugeliui vaistų (izoniazidui ir rifampicinui ir visoms su šia vaistų kombinacija susijusioms kitoms vaistų kombinacijoms) atsparios tuberkuliozės atvejai (0,4/10 000 gyv.). 2020 m. 26-oje (2019 m. – 19-ioje) savivaldybėse neužregistruotas nei vienas naujas DVA-TBC atvejis. Šis rodiklis žemėlapyje pasiskirstęs netolygiai (5 pav.). Savivaldybių gyventojų, tarp kurių daugeliui vaistų atspari tuberkuliozė paplitusi labiausiai (Ukmergės r. sav., Radviliškio r. sav., Lazdijų r. sav. ir Šakių r. sav.), rodiklis didesnis už Lietuvos vidurkį. 2020 metais Akmenės rajono savivaldybėje neužregistruota nei vieno atvejo. 2019 metais – 1 atvejis (6 pav.)

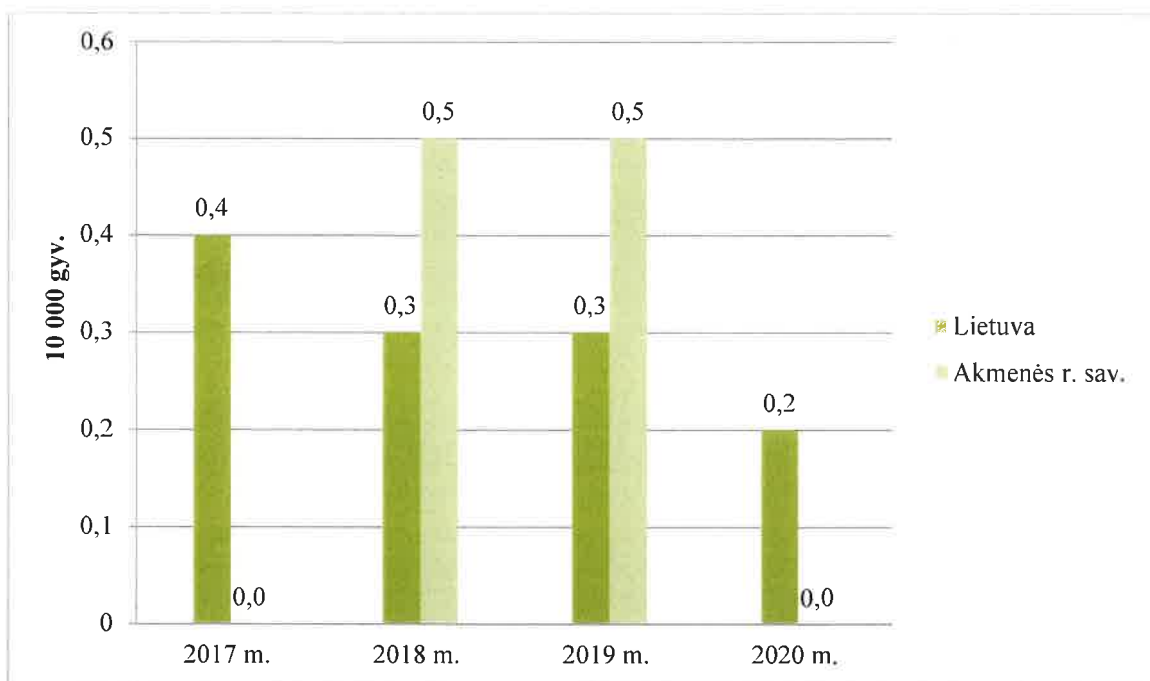

5 pav. Užregistruotų naujų daugeliui vaistų atsparios tuberkuliozės atvejų Lietuvoje ir Akmenės r. sav. 2017–2020 metais 10 000 gyv.

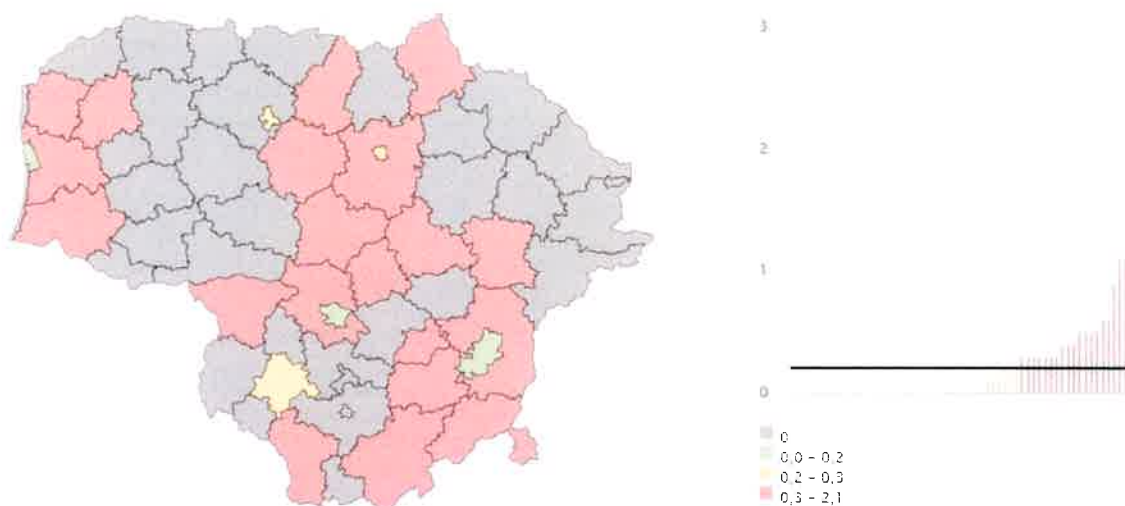

6 pav. Užregistruotų naujų daugeliui vaistų atsparios tuberkuliozės atvejų (A15–A19) 100 000 gyv. kartograma

Sergančiųjų daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze rodiklis nuo prieš tai aprašyto skiriasi savo skaičiavimo metodika ir vadinamas paplitimu. Į šio rodiklio skaičiavimus įtraukiami ne tik nauji užregistruoti tuberkuliozės atvejai, bet ir recidyvai, ligoniai, grįžę po nutraukto gydymo, grįžę po nesėkmingo gydymo ir atvykę iš kito krašto. Paplitimas DVA-TBC 2020 m. buvo 1,5/10 000 gyv. (2019 m. – 2,0/10 000 gyv.) (7 pav.). Didžiausias paplitimas daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze pastebimas tarp Ukmergės r., Radviliškio r., Lazdijų r. ir Biržų r. savivaldybių gyventojų (8 pav.). Akmenės rajono savivaldybėje 2020 m. nebuvo užregistruota nei vieno atvejo. 2019 metais – 1 atvejis.

7 pav. Sergančiųjų daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze skaičiaus Lietuvoje ir Akmenės r. sav. 2017–2020 metais 10 000 gyv.

8 pav. Sergančiųjų daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze skaičiaus (A15–A19) 100 000 gyv. kartograma

Akmenės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos specialistai rūpinasi gyventojų švietimu tuberkuliozės klausimais. Specialistai per 2021 metus suorganizavo 14 renginių, kuriuose dalyvavo 200 dalyvių. Publikavo 8 straipsnius/pranešimus viešojoje erdvėje ir parengė 7 standus/plakatus tuberkuliozės tematika.

Visuomenės sveikatos specialistai rekomenduoja pajutus menkiausius sveikatos negalavimus, kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Kiekvienas žmogus, net neturėdamas jokių negalavimų, profilaktiškai pats turi kreiptis į gydytoją bent vieną kartą per metus. Kol tuberkuliozės paplitimas šalyje yra didelis, žmonių grupės, keliančios didelį epidemiologinį

pavojų (asmenys, dirbantys vaikų įstaigose, susiję su maisto gamyba ir pan.) aktyviai tikrinamos profilaktiškai. Skiepai nuo tuberkuliozės paruošia organizmą pasipriešinti infekcijai. Lietuvoje yra skiepijami naujagimiai ir 6-7 metų vaikai. Mantu mėginys naudojamas kaip tuberkuliozės indikatorius – jis padeda nustatyti pirminį užsikrėtimą vaikystėje (taip vykdoma vaikų atranka vakcinacijai ir jos kartojimui) ir infekcijos laipsnį. Tuberkuliozės mikobakterijomis užsikrėtusiems asmenims, kurie priklauso didelės rizikos grupei, numačius galimą ligos atsiradimą, skiriamas profilaktinis gydymas. Tai viena aktualiausių visuomenės sveikatos problemų. Pasitikrinkite savo sveikatą, ypač jei vargina tuberkuliozei būdingi simptomai: užsitęsęs kosulys, karščiavimas, naktinis prakaitavimas, skrepliavimas, atsikosėjimas krauju – nedelskite!

Pranešime naudoti Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinės sistemos duomenys

Parengė visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Rūta Liubamirskienė